

1. ÚVOD

Rok 2002 byl prvním rokem existence Krajské knihovny Vysočina (dále jen KKV). KKV vznikla 1. 1. 2002 z bývalé Okresní knihovny Havlíčkův Brod. Tento přechod znamenal zásadní změnu podmínek pro fungování knihovny a to jak v zaměření nové knihovny, tak po stránce personální, finanční a administrativní.

Po schválení zřizovací listiny Zastupitelstvem kraje Vysočina dne 20. prosince 2001 následovala v průběhu roku příprava a vydání dalších základních předpisů – organizačního řádu (schválený Radou kraje Vysočina 16. dubna 2002), knihovního řádu, pracovního řádu a dalších směrnic nezbytných k řádnému chodu organizace. V 1. pololetí probíhala komplikovaná jednání o delimitaci 10 střediskových knihoven na jednotlivá města a obce v okrese Havlíčkův Brod, která se podařilo ukončit až k 1.7. 2002. V průběhu roku 2002 musela knihovna řešit ještě některé další problémy spojené s činností bývalé Okresní knihovny. Ředitelka bývalé Okresní knihovny PhDr. Ivana Štrossová byla pověřena řízením knihovny do ukončení výběrového řízení na místo ředitele. Výběrové řízení konané 15. 5. 2002 vyhrál Mgr. Tomáš Gec. Rada kraje Vysočina tento výsledek potvrdila a 9.7. 2002 jmenovala Mgr. Tomáše Gece do funkce ředitele Krajské knihovny Vysočina s účinností od 1. 9. 2002.

Odstupující ředitelka se po vyhlášení výsledků výběrového řízení rozhodla nečinit žádná zásadní opatření a přenechala je na rozhodnutí svému nástupci. V září bylo provedeno důkladné zmapování potřeb knihovny v oblasti nákupu fondu a celkového vybavení a jejich porovnání s finančními možnostmi. Prvním krokem pro řešení celkově neuspokojivého stavu byla žádost zřizovateli o uvolnění 981.000 Kč k zajištění dostatečného nákupu nového fondu, modernizaci výpočetní techniky a nákupu nového nábytku (k nahrazení zužitého, z větší části původního nábytku ze 70. let). Rada kraje žádosti vyhověla a 29.10. 2002 schválila navýšení finančního příspěvku o výše zmíněnou částku a dále účelovou dotaci ve výši 450.000 Kč na nákup automobilu. Posílení prostředků umožnilo v roce 2002 výrazné navýšení celkové částky na nákup fondu, především na nákup knih a AV medií, ve srovnání s rokem 2001 (přestože v tomto roce knihovna nakupovala fond pro knihovny celého okresu). V posledním čtvrtletí roku 2002 se knihovna dostala objemem nákupu fondu na úroveň ostatních krajských knihoven.

Zásadním způsobem činnost knihovny limitovaly nevyhovující prostory, projevující se jak v nedostatečných prostorách pro veřejnost, tak v nedostatečném množství kanceláří a skladů knih. V roce 2002 byly zahájeny přípravy tak, aby v 1. polovině roku 2003 mohlo dojít k řešení nejnaléhavějších problémů (uvolněním kanceláří v zadním traktu objektu staré radnice ze strany města Havlíčkův Brod, pronájmem vhodných skladových prostor) a mohla začít práce na návrhu dlouhodobého řešení prostorových problémů (vytipování vhodných objektů v HB, studie proveditelnosti, vyčíslení finanční náročnosti jednotlivých variant a příprava stavebního programu). Aby mohla knihovna plnit veškeré funkce krajské knihovny, bylo nutné ji personálně posílit. Delimitace 19 pracovníků na jednotlivé obce a města umožnila navýšení stavu zaměstnanců ústřední knihovny na celkem 29,6 úvazku.

Povinnosti a postavení krajské knihovny definuje zákon 257/2001 Sb. o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon).

Po přijetí Programu podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven vládou ČR dne 16.1. 2002 byla KKV ze zákona (§11 odst. 3 zákona 257/2001 – knihovní zákon) povinna zajistit plnění regionálních funkcí v kraji Vysočina. Na tuto činnost bylo pro kraj Vysočina vyčleněno ve státním rozpočtu 6 710 000,- Kč. KKV pověřila výkonem regionálních funkcí (dále jen RF) pro okresy Jihlava, Třebíč, Žďár nad Sázavou knihovny v okresních městech (MĚK Jihlava, MĚK Třebíč, KMJS Žďár nad Sázavou), pro okresy Havlíčkův Brod a Pelhřimov je v zajišťovala sama. Celý systém výkonu RF v rámci kraje KKV koordinovala.

Delimitací knihoven v okrese Havlíčkův Brod zanikl klasický okresní střediskový systém, který byl nahrazen spoluprací KKV a bývalých střediskových knihoven na smluvním základě. KKV zajištění RF v okrese HB řešila nákupem knihovnických služeb od těchto knihoven.

Situaci v okrese Pelhřimov komplikovala existence 2 knihovnických zařízení ve městě Pelhřimov (SKS při Okresním muzeu a Městská knihovna při KZMP). KKV v září iniciovala jednání za účasti všech zainteresovaných stran, na kterém se podařilo dohodnout převedení SKS pod MĚK Pelhřimov k 1.11. 2002 tak, aby v roce 2003 nic nebránilo uzavření smlouvy o pověření s jediným knihovnickým subjektem. V roce 2002 čerpala prostředky na regionální funkce pro okres Pelhřimov MĚK Pelhřimov.

V roce 2002 začalo fungovat vzdělávací centrum pro knihovny kraje Vysočina, vybudované v rámci programu VISK 2 nákladem 1.385.000,- Kč. Kromě vzdělávání knihovníků především v informačních technologiích sloužilo i pro širokou veřejnost prostřednictvím Univerzity volného času. V rámci pravidelných přednášek byly realizovány 2 počítačové obory (První kroky s počítačem a Internetem, Počítač pro mírně pokročilé) a 2 nepočítačové obory (Zdravý životní styl, Vybrané kapitoly z české literatury), kterých se zúčastnilo celkem 92 posluchačů. 30. 9. 2002 byla Univerzita slavnostně zahájena. 9.

12. 2002 proběhla kontrola věcného plnění státního grantu ze strany MK ČR (zápis viz Komplexní rozbor činnosti KKV).

KKV se organizačně podílela na 2 celostátních knihovnických akcích – ve dnech 11.-12.6. na semináři Asistenční služba knihovníka při práci se zrakově postiženým klientem na PC v knihovnách v Brně ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou v Brně; ve dnech 17.-18. 10 na semináři k akvizici Souborný katalog jako informační zdroj ve spolupráci s NK. Dále se podílela na kulturním dění města HB pořádáním Dnů Francie (květen-červen 2002) a Dnů Belgie (prosinec 2002 – leden 2003) – v rámci představování jednotlivých států EU. Součástí těchto dnů byla výstava obrazů Bohuslava Reynka a fotografií Georgese Simenona. KKV byla organizátorem doprovodných programů na Podzimním knižním trhu, konkrétně literární konference Literatura na Vysočině a literární soutěže Vysočina – krajina a lidé.

Při přípravě rozpočtu na rok 2003 věnovala KKV kromě práce na zajištění dostatečné výše příspěvku od zřizovatele zvláštní pozornost přípravě žádosti o příspěvek města HB na pokrytí části nákladů na městské funkce krajské knihovny (především samotné konstrukci žádosti a důkladnému zdůvodnění). Částka požadovaná na městě HB byla vyčíslena na 4.6 mil. Kč. Tato snaha se projevila navýšením příspěvku města HB na 3 mil. Kč (příspěvek města v roce 2002 činil 1 mil. Kč).

V průběhu roku 2002 KKV musela řešit ztrátu v hospodaření bývalé Okresní knihovny za rok 2001 ve výši -171.813,61 Kč. Při přípravě účetní uzávěrky KKV za rok 2002 byly objeveny nezaúčtované náklady roku 2000 (ve výši 61 780,32 Kč) a roku 2001 (ve výši 193 684,75 Kč), které musely být zaúčtovány do nákladů v roce 2002 a přispěly tak ke vzniku záporného výsledku hospodaření KKV v roce 2002 ve výši -52 990,- Kč. Vzhledem k dalším nejasnostem v účetnictví bývalé Okresní knihovny (např. neproběhla dokladová inventura pohledávek a závazků k 31.12. 2001 při příležitosti převodu knihovny z Okresního úřadu HB na kraj Vysočina) KKV požádala zřizovatele o provedení kontroly hospodaření organizace v letech 2000-2002, aby mohla definitivně uzavřít hospodaření tohoto období.

2. SLUŽBY

2.1. Knihovnické služby

V oblasti knihovnických služeb byla provedena tato zlepšení pro uživatele:

- v roce 2002 byly rozšířeny prostory pro veřejnost v půjčovně pro dospělé o 52 m² a zvýšen počet studijních míst o 4, půjčovna pro dospělé a pro děti byly vybaveny novým nábytkem (stoly, židle) a byla modernizována výpočetní technika. Prostory jsou volně přístupné pro veřejnost bez omezení (návštěva knihovny není podmíněna vystavením čtenářského průkazu)
- byla posunuta půjčovní doba do večerních hodin a rozšířena - v půjčovně pro dospělé a v čítárně o 12 hodin, v půjčovně pro děti o 2 hodiny (nově bylo otevřeno v sobotu) a v hudebním oddělení o 24 hodin
- byla zavedena možnost prodloužení výpůjček na Internetu

Z rozboru činnosti Krajské knihovny Vysočiny na území města vyplývá, že služeb knihovny využívá 19,7 % z celkového počtu občanů Havlíčkova Brodu. V průměru každý čtenář během roku 2002 navštívil knihovnu 14,07x. Každý čtenář si během roku půjčil 44,4 knihovních jednotek, a každý čtenář do 15 let si půjčil 26,4 knihovních jednotek.

2.1.1. Čtenáři a návštěvníci

V roce 2002 bylo v KKV registrováno 4 796 čtenářů, o 41 více než v roce 2001. Z celkového počtu čtenářů bylo 4 121 zapsáno v ústřední knihovně a 675 na pobočkách.

V ústřední knihovně bylo evidováno o 18 čtenářů méně než v roce 2001. Pokles v počtu čtenářů byl ve všech odděleních, s výjimkou dětského oddělení, kde došlo k nárůstu o 12,9 %. Z celkového počtu čtenářů tvořili čtenáři ústřední knihovny 85,9 % (v r. 2001 87,1 %).

V síti poboček bylo zapsáno o 59 čtenářů více než v roce 2001. Nejvýraznější nárůst byl na pobočce Nuselská o 16,1 %. Z celkového počtu čtenářů tvořili čtenáři na pobočkách 14,1 % (v r. 2001 13 %).

Z celkového počtu čtenářů bylo registrováno 1 365 čtenářů do 15 let, o 67 méně než v roce 2001.

V ústřední knihovně bylo evidováno 794 a na pobočkách 571 čtenářů do 15 let. Z registrovaných čtenářů do 15 let bylo v ústřední knihovně evidováno 58,2 % (v roce 2001 59,6 %) a na pobočkách 41,8 % (v roce 2001 40,4 %) čtenářů.

Čtenáři do 15 let tvořili 28,5 % a čtenáři nad 15 let 71,5 % z celkového počtu čtenářů KKV.

Čtenáři uskutečnili v roce 2002 v KKV 67 477 návštěv, o 5 724 méně než v roce 2001.

V ústřední knihovně bylo evidováno 62 301 návštěvníků. Návštěvníci ústřední knihovny představují 92,3 % (v r. 2001 91,3 %)

z celkového počtu návštěvníků KKV.

Na pobočkách bylo evidováno 5 176 návštěvníků. Návštěvníci poboček představují 7,7 % (v r. 2001 8,7%) z celkového počtu návštěvníků KKV. Největší počet návštěvníků evidovaly pobočky Nuselská (2 753) a Wolkerova (1 479).

2.1.2. Výpůjčky

V roce 2002 bylo půjčeno 213 142 knihovních jednotek celkem, o 21 722 méně než v roce 2001.

Z celkového počtu výpůjček bylo 164 662 knih, 20 934 ostatních dokumentů a 27 546 periodik. Knihy tvořily 77,3 % (v r. 2001 79,8 %), ostatní dokumenty 9,8 % (v r. 2001 5,2 %) a periodika 12,9 % (v r. 2001 15 %) z celkového počtu výpůjček.

Z celkového počtu knihovních jednotek bylo půjčeno 47,6 % naučné literatury a 52,4 % beletrie pro dospělé čtenáře. Pro dětské čtenáře bylo půjčeno 29 % naučné literatury a 71 % beletrie.

V ústřední knihovně bylo půjčeno 200 044 knihovních jednotek celkem, tj. 93,9 % z celkového počtu výpůjček KKV. Z celkového počtu výpůjček bylo půjčeno 152 087 knih, 20 934 ostatních dokumentů a 27 023 periodik.

Na pobočkách bylo půjčeno 13 098 knihovních jednotek celkem, tj. 6,1 % z celkového počtu výpůjček KKV. Z celkového počtu výpůjček bylo půjčeno 12 575 knih, 0 ostatních dokumentů a 523 periodik. Největší počet výpůjček evidovaly pobočky Nuselská (6 626) a Wolkerova (3 922).

Výpůjčky periodik, kterých bylo půjčeno 27 546, byly nižší o 7 615, jejich podíl z celkového počtu výpůjček činili 12,9 % (v r. 2001 15 %). K poklesu výpůjček periodik došlo především v ústřední knihovně, kde bylo půjčeno o 6 270 méně než v roce 2001.

Výpůjčky ostatních dokumentů, kterých bylo půjčeno 20 934, byly v roce 2002 vyšší o 8 669 než v roce 2001. Z celkového počtu výpůjček představují 9,8 % (v r. 2001 5,2 %). Bylo půjčeno 65,9 % kompaktních desek, 27,7 % magnetofonových kazet, 1,9 % gramofonových desek a 4,5 % hudebnin z celkového počtu výpůjček. K pozitivnímu nárůstu výpůjček přispěl především zvýšený nákup fondů v roce 2002 a rozšíření výpůjční doby v hudebním oddělení o 24 hodin.

Meziknihovní výpůjční služba z jiných knihoven v roce 2002 byla 258 výpůjček, o 89 nižší než v r. 2001. Meziknihovní výpůjční služba jiným knihovnám v roce 2002 byla 260 výpůjček, o 92 vyšší než v r. 2001.

2.1.3. Kulturně vzdělávací činnost

Celkem bylo v roce 2002 pro čtenáře i veřejnost připraveno 372 různých besed, exkurzí, literárních a ostatních pořadů, o 150 více než v r. 2001.

V ústřední knihovně bylo zajištěno 347 pořadů a na pobočkách 25 pořadů.

Pořady byly připraveny zejména pro děti a mládež, byly zaměřeny na propagaci fondů a služeb knihovny, na práci s informacemi. V ústřední knihovně byl aktualizován přehled pořadů pro žáky a studující všech typů středních škol, a na zahájení školního roku 2001/2002 byla školám zaslána tato nabídka pořadů.

V oddělení dospělých čtenářů bylo připraveno 28 akcí, v oddělení informačních služeb 22 akcí, oddělení dětských čtenářů připravilo 109 pořadů, hudební knihovna 24 pořadů, centrum celoživotního vzdělávání 37 akcí, a útvar specializovaných služeb 109 akcí.

V jednotlivých provozech knihovny bylo v roce 2002 instalováno 18 různých výstav, výstavek a nástěnek.

Na pobočkách se uskutečnilo 25 akcí. 17 z nich připravila pobočka Nuselská.

2.2. Informační služby

V oblasti informačních služeb byla provedena tato zlepšení pro uživatele:

v roce 2002 byl zvýšen počet veřejných internetových terminálů na 5 a zakoupena kopírka se síťovou tiskárnou. Na všech veřejně přístupných stanicích byl pro uživatele nainstalován Office 2000. Cena za černobílý tisk, kopírování a použití Internetu byla snížena

- byla doplněna příruční odborná knihovna o základní cizojazyčné encyklopedie (Encyklopedie Britannica, Brockhaus)

Přístup na Internet v rámci studovny využilo v roce 2002 celkem 5 789 uživatelů, tj. o 672 více než v r. 2001. Počet hodin na Internetu za rok 2002 byl 1037, tj. o 447 hodin více než v r. 2001. V roce 2002 bylo celkem excerpováno 1 053 článků z

celostátního a regionálního tisku.

2.3. Specializované služby pro handicapované

Specializované knihovnické služby jsou poskytovány zrakově, sluchově, mentálně postiženým a dyslektikům. Jejich náplní je i vytváření specifických podmínek imobilním, duševně nemocným a ostatním znevýhodněným uživatelům knihovny. Konzultační a metodická pomoc je určena knihovnám kraje a ČR, organizacím handicapovaných v regionu a studentům speciálních oborů.

Útvar specializovaných služeb pro handicapované zahájil svou činnost v květnu 2002. Činnost útvaru byla směřována ke:

- **knihovnám kraje Vysočina a ČR:**
  - ve spolupráci s MZK v Brně byl připraven a ve dnech 11. a 12. 6. realizován celorepublikový seminář Asistenční služba knihovníka při práci zrakově postiženého klienta u PC v knihovnách. Celkem se semináře zúčastnilo 36 knihovníků a webmasterů knihoven z celé ČR
  - v průběhu celého roku byly poskytovány konzultace z oblasti práce s dyslektickými dětmi, s Internetem pro nevidomé a pomoc při zpracování projektů ke grantovým programům.
  - Součástí této práce byla i publikační činnost v odborném knihovnickém tisku a ve Sborníku České společnosti dyslexie
- **čtenářům a uživatelům**
  - služby byly poskytovány i neslyšícím a nedoslýchavým, pravidelně probíhaly informační lekce pro zrakově postižené, mentálně postižené, duševně nemocné klienty Fokusu Vysočiny a především pro dyslektické děti
  - pravidelně byly připravovány také kurzy psychické aktivace pro klienty denního stacionáře pro mentálně postižené Úsvit a kurzy trénování paměti pro seniory (v r. 2002 při Knihovně MJS ve Žďáře n.S.)
  - pomoc při náplni volného času klientů – výstava z prací těžce zrakově postižené keramičky E. Polanské z Krucemburku „Oči skryté v dlaních“, účast a vítězství těžce zrakově postiženého J. Partyka v několika literárních soutěžích, vydání knihy regionálního autora v Braillově písmu atd.
- **organizacím zdravotně postižených, institucím a občanským sdružením**
  - zmapování bezbariérových vstupů do důležitých objektů města Havlíčkův Brod a pravidelná aktualizace www.bezbarier.cz
  - ve spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradnou byl připraven seminář pro pedagogy ze středních škol a SOU kraje Vysočina „Nová maturita“ – pro žáky a studenty se specifickými potřebami
  - metodická i praktická pomoc byla poskytnuta ZŠ Příbyslav při instalaci a využití počítačové stanice pro těžce zrakově postiženého žáka
  - pomoc při tvorbě projektů pro organizace a sdružení v okrese i nad rámec kraje.

Fond pro nevidomé a slabozraké tvoří 1 257 zvukových knih. V roce 2002 přibylo do fondu 124 titulů. V roce 2002 bylo půjčeno celkem 14 504 zvukových knih.

Útvar specializovaných služeb pro handicapované připravil v roce 2002 celkem 109 akcí, 23 konzultací a 2 semináře.

2.4. Celoživotní vzdělávání obyvatel Havlíčkovobrodská

- Vzdělávání pro nejširší veřejnost je zajišťováno prostřednictvím Univerzity volného času (dále UVČ). V rámci pravidelných přednášek jsou realizovány dva nepočítačové obory (Zdravý životní styl, Vybrané kapitoly z české literatury) a dva počítačové obory (První kroky s počítačem a Internetem, Počítač pro mírně pokročilé)
- V březnu - měsíci Internetu jsou pořádána jednorázová Setkání s Internetem za účelem zvyšování počítačové gramotnosti jednotlivých skupin obyvatelstva
- Vzdělávací akce pro veřejnost - zimní semestr Univerzity volného času:
  - Termín konání: říjen 2002 – leden 2003
  - Počet posluchačů: 92 (32 počítačové obory, 60 nepočítačové obory)
  - Počet vyučovacích hodin: 96

3. KNIHOVNÍ FONDY

V roce 2002 fond KKV tvořil 118 663 knihovních jednotek, z toho 111 439 knih a 7 224 ostatních dokumentů. Z celkového počtu ostatních dokumentů je 799 hudebnin, 1 207 kompaktních desek, 1 448 magnetofonových kazet, 63 videokazet, 12 CD ROMů, 2 438 gramofonových desek a 1 257 zvukových knih pro nevidomé a slabozraké.

Do fondu KKV v roce 2002 celkem přibylo 6 457 knihovních jednotek, o 1 927 více než v roce 2001. Z celkového počtu přírůstků přibylo ve výměnném fondu 1 702 a v ústřední knihovně 4 755 knihovních jednotek. Na jednoho čtenáře přibylo do fondu 1,3 knihovní jednotky (v roce 2001 0,9 knihovní jednotky).

Z celkového počtu přírůstků v ústřední knihovně bylo 4 410 knih a 345 ostatních dokumentů. (v celkové částce 1 299 000,-Kč) . Knihy přibyly v celkové částce 1 197 277,-Kč. Ostatních dokumentů bylo nakoupeno 273 AV medií v celkové částce 91 664,-Kč, z toho 266 kompaktních desek a 7 magnetofonových kazet.

V roce 2002 přibylo do fondu 72 hudebnin v celkové částce 10 059,-Kč.

Ve výměnném fondu knihovny bylo k 31.12. 2002 15 856 knihovních jednotek, z toho 15 856 knih. Do výměnného fondu přibylo v roce 2002 celkem 1 702 svazků knih (v celkové částce 355 275,-Kč). Přírůstek výměnného fondu byl o 957 knihovních jednotek vyšší než v roce 2001.

V roce 2002 Krajská knihovna Vysočiny odebírala 224 svazků časopisů (v roce 2001 160 titulů), z toho 3 cizojazyčné v 224 exemplářích (v roce 2001 4 cizojazyčné v 181 exemplářích).

Z knihovního fondu bylo v roce 2002 vyřazeno 2 845 knihovních jednotek (v roce 2001 79 knihovních jednotek), z toho 2 207 knih a 638 ostatních dokumentů.

Krajská knihovna Vysočiny se v oblasti zpracování fondů zapojila do projektu Národní knihovny, jenž spočívá v kooperaci knihoven při zpracování jmenných autorit. Spolupráce byla zahájena v roce 2001 a dále pokračovala v roce 2002. Z celkového počtu 63 634 jmenných autorit bylo zatím opraveno a harmonizováno s národními autoritami přibližně 5 993 záznamů (v roce 2002 přibližně 3.500 záznamů).

Přírůstek knihovních fondů v roce 2002

Rok	2002	Finanční částky	2001	Finanční částky
Přírůstky knihovních jednotek celkem	6 457	1 654 275,-Kč	4 530	636 954,-Kč
Z toho výměnný fond	1 702	355 275,-Kč**	745	109 690,-Kč
Z toho ústřední knihovna	4 755	1 299 000,-Kč	3 785	527 264,-Kč*
Ústřední knihovna – knižní dokumenty	4 410		3 237	
Ústřední knihovna – ostatní dokumenty	345		548	
Ústřední knihovna – AV media	273		531	
Ústřední knihovna – hudebniny	72		17	
Přírůstky periodik	224 čísel	382 274,-Kč	181 čísel	477 154,-Kč*
Celkem prostředků na nákup fondu		2 036 549,-Kč		1 114 108,-Kč

*šlo o nákup fondu pro bývalou Okresní knihovnu (konkrétně pro ústřední knihovnu v Havlíčkově Brodě a 10 střediskových knihoven v rámci okresu).

** jde o státní prostředky z programu podpory regionálních funkcí knihoven a o prostředky obcí

4. REGIONÁLNÍ FUNKCE - služby veřejným knihovnám v regionu

Krajská knihovna Vysočiny (dále jen KKV) je v souladu se zákonem č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, a usnesením vlády č.68 Program podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven ze dne 16.1. 2002 povinna zabezpečovat plnění regionálních funkcí (dále jen RF) v síti veřejných knihoven

kraje Vysočina.

RF jsou členěny podle jednotlivých standardů na:

- poradenskou a konzultační činnost, plány, rozbor
- statistická vyhodnocení knihovnických činností
- vzdělávání knihovníků, semináře, porady
- tvorbu a cirkulaci výměnných souborů
- revize a aktualizace knihovních fondů
- nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků obcí
- servis informačních a komunikačních technologií pro základní knihovny provozované obcemi

4.1. Plnění krajských regionálních funkcí (dle výše uvedených standardů)

KKV v rámci kraje Vysočina úzce spolupracuje s 3 pověřenými knihovnami – MĚK v Jihlavě, MĚK v Třebíči a s MĚK ve Žďáru n. Sáz. a dále s MĚK v Pehřimově, která bude pověřena výkonem RF až v roce 2003. V roce 2002 plnila dočasně funkci střediska. V rámci KKV funguje vzdělávací centrum pro knihovny kraje Vysočina.

1.1. poradenská a konzultační činnost – v rámci kraje bylo poskytnuto 56 konzultací dotazy byly řešeny s pomocí MK ČR, IPOSEM, s Úřadem pro ochranu osobních údajů, s Ministerstvem pro místní rozvoj ad.). Knihovnicím z MĚK Jihlava a Kroměříž byl předveden modul LANia 9 – výměnné fondy.

1.2. plány – KKV vypracovala Krajskou koncepci výkonu RF do roku 2005 (plné znění na <http://www.kkvysociny.cz/oddeleni/metodika/koncepce2005.htm>)

1.3. rozbor - pro Národní knihovnu v Praze byla připravena analýza činnosti knihoven vzhledem k velikosti obcí. Pro MK ČR zpracována pololetní zpráva o plnění RF v kraji Vysočina.

2. statistika - začátkem roku 2002 byla KKV pověřena zpracováním statistiky knihoven za kraj Vysočina (celokrajské sumáře a komentáře). Vzhledem k tomu, že v okrese Jihlava a Žďár n. Sáz. zpracovával statistické sumáře a komentáře za rok 2001 ještě pracovník okresního úřadu, byly konzultovány problémy zejména s ním. Okresní úřad v Jihlavě nedal souhlas s publikováním údajů a z tohoto důvodu byl zpracován metodický materiál „Přehled a rozbor činnosti veřejných knihoven za rok 2001“ pouze pro knihovny okresu Havlíčkův Brod. V listopadu se uskutečnila porada ke statistice pracovníků pověřených městských knihoven v kraji Vysočina.

3.1. vzdělávání knihovníků - v roce 2002 začalo fungovat vzdělávací centrum pro knihovny kraje Vysočina, vybudované v rámci programu VISK 2 v roce 2001 nákladem 1 385 000,- Kč. V roce v něm 2002 probíhaly kurzy počítačové gramotnosti v rozsahu ECDL pro profesionální i neprofesionální knihovníky kraje Vysočina, hrazené z programu VISK 2 (7 modulů, termín konání – březen-listopad 2002, počet účastníků – 32, počet vyučovacích hodin – 520). Dále se zde konala odborná školení (sdílená katalogizace autorit, Jednotná informační brána aj.) a hudební vzdělávání knihovníků.

3.2 semináře – proběhly 2 semináře pro knihovníky, konkrétně:

Podejme si ruce aneb Být jiný neznamená být horší, termín konání: 1.10.2002, místo konání: Městská knihovna Jihlava, počet účastníků – 16; Jak besedovat s mladými o dobrovolnictví a dárcovství, termín konání: 4.-5.12.2002, místo konání: Knihovna M. J. Sychry Žďár nad Sázavou, počet účastníků - 6

3.3. porady – proběhlo 6 porad s řediteli pověřených knihoven (zaměřených především na uzavření smluv o pověření, rozdělení peněz na RF a projednání koncepce výkonu RF v kraji Vysočina do r. 2005); 2 porady metodiků pověřených knihoven - 7. listopadu 2002 se konala „Malá knihovnická slavnost“, na které byli oceněni nejlépe pracující knihovny s dobrovolným knihovníkem v kraji Vysočina (celkem 18 místních knihoven)

4.2. Plnění okresních regionálních funkcí (dle výše uvedených standardů)

Síť veřejných knihoven v okrese HB představuje Krajská knihovna Vysočiny (dále jen KKV), 10 MĚK a 128 MK s dobrovolným knihovníkem. V okrese HB spolupracovala KKV na zajištění okresních RF s 10 střediskovými knihovnami. Tyto knihovny byly do 1.7. 2002 součástí KKV (dříve Okresní knihovny), po delimitaci na příslušné obce a města s nimi byly uzavřeny smlouvy na nákup knihovnických služeb.

1.1. poradenská a konzultační činnost – byla poskytnuta při podávání grantů, při registraci knihoven na MK ČR, při revizích,

aktualizací a při zavádění techniky do knihoven. Na obecní úřady v okrese HB a Pelhřimov byly rozeslány dopisy ohledně registrace knihoven na MK ČR, vzory zřizovacích listin a knihovnických řádů. Zároveň také smlouvy o poskytování odborných knihovnických služeb mezi KKV (případně střediskovou knihovnou) a obcí zřizující místní knihovnu. Konzultována byla situace knihovnictví v oblasti města Humpolce.

V rámci okresu HB bylo poskytnuto celkem 154 konzultací (přímo ve středisku HB 45 konzultací)

1.2 v rámci okresu HB bylo realizováno 440 metodických návštěv (přímo pracovníce KKV jich uskutečnily v roce 2002 celkem 172).

Mimoto byla prováděna praktická pomoc – v roce 2002 byly plně automatizovány následující knihovny: MK Lipnice n. Sáz., MK Herálec, MK Krucemburk, MK Šmolovy, MK Horní Krupá a MK Pohled. Jsou to knihovny s neprofesionálním pracovníkem a veškeré uložení knih, periodik a čtenářů provádí metodici (celkem 57 návštěv).

Ostatní praktická pomoc: MK Knyk – aktualizace a obalení K; MĚK Přibyslav – zapracování nových pracovníků; MK Okrouhlice – ukládání knih VF (retro)

1.3. rozbor – v rámci okresu byl zpracován metodický materiál „Přehled a rozbor činnosti veřejných knihoven okresu Havlíčkův Brod za rok 2001“.

2. statistika – KKV byla pověřena zpracováním statistiky za okres Havlíčkův Brod. V roce 2002 to znamenalo překontrolování výkazů 128 neprofesionálních knihoven, 10 profesionálních knihoven, zpracování výkazu krajské knihovny, sumáře za profesionální knihovny, sumáře za neprofesionální knihovny a příslušných komentářů. V elektronické podobě byl zaslán výkaz všech knihoven IPOSU.

3. semináře, porady – uskutečnily se 4 porady pracovníků profesionálních knihoven v okrese HB a 2 střediskové aktivity pro dobrovolné knihovníky střediska HB.

4. tvorba a cirkulace výměnných souborů – v rámci okresu HB bylo na místní knihovny dodáno celkem 450 souborů, které obsahovaly 19 478 sv. knih. Středisko HB, které funguje v rámci KKV a obsluhuje 21 knihoven s dobrovolným knihovníkem, připravilo celkem 71 souborů, které obsahovaly 4 404 sv. knih.

Ostatní střediskové knihovny v okrese dodaly na místní knihovny celkem 379 souborů o 15 074 sv. knih.

V okrese Havlíčkův Brod bylo do VF nakoupeno celkem 6 458 sv. nových knih, ze státní dotace na RF v hodnotě 958 805 Kč a z příspěvků obecních úřadů v hodnotě 160 449 Kč. Z toho přímo KKV do výměnného fondu střediska HB nakoupila celkem 1 702

svazků knih (v celkové částce 355 275,-Kč). Přírůstek výměnného fondu byl o 957 knihovnických jednotek vyšší než v roce 2001.

5. revize a aktualizace knihovnických fondů – v rámci okresu HB proběhla revize ve 14 místních knihovnách (celkový počet revidovaných svazků byl 43.890). Dále byla poskytnuta pomoc při revizi výměnného fondu MĚK Ledec n. Sáz.

6. nákup a zpracování fondů pořízených z prostředků obcí – pro MK ve Svatém Kříži byly nakoupeny a zpracovány nové knihy v hodnotě 10 000 Kč a pro MK Poděbavy v hodnotě 5 000 Kč z prostředků města HB. I ostatní střediskové knihovny poskytovaly praktickou pomoc, i když v okrese HB se nové knihy do kmenových fondů neprofesionálních knihoven nakupují minimálně (pouze v MK Pohled, MK Malčín – zpracování darů a v MK Úsobí).

7. servis informačních a komunikačních technologií pro základní knihovny provozované obcemi – pracovník KKV řešil problémy s výpočetní technikou a automatizací knihoven v MK Herálec, MK Šmolovy, MK Pohled, MK Krucemburk, MK Horní Krupá (2 návštěvy) a MK Dolní Krupá. Z profesionálních knihoven pak v MK Štoky, MK Česká Bělá a MK Okrouhlice (po 1 návštěvě).

5. ODBORNÁ A KULTURNÍ ČINNOST

KKV se organizačně podílela na 2 celostátních knihovnických akcích – ve dnech 11.-12.6. na semináři Asistenční služba knihovníka při práci zrakově postiženého klienta u PC v knihovnách v Brně ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou v Brně; ve dnech 17.-18. 10 na semináři k akvizici Souborný katalog jako informační zdroj ve spolupráci s NK.

Na kulturním dění města HB se KKV podílela pořádáním Dnů Francie a Dnů Belgie v rámci představování jednotlivých států

EU.

Dny Francie v Havlíčkově Brodě se konaly v měsících dubnu, květnu a červnu 2002. V jejich rámci se uskutečnily tyto doprovodné akce:

- Návštěva z Velvyslanectví Republiky Francie v České republice (13. června 2002 přijel do Havlíčkova Brodu pan první rada francouzského velvyslanectví Jean-Pierre LACROIX)
- Dny francouzské kuchyně: Radniční vinárna (10. - 13. června 2002), Hostinec u Zlodějky (30. dubna a 2. - 3. května 2002)
- Soutěž Nebojte se Evropy - Poznávejte Francii
- výstavy: Roman Kameš (Okresní vlastivědné muzeum Havlíčkův Brod - vernisáž 3. června 2002) , Bohuslav Reynek (Galerie výtvarného umění Havlíčkův Brod - červen - srpen 2002, vernisáž 13. června 2002 v 15 hodin)
- besedy: Povídání o francouzských písničkách a poezii (Jiří Dědeček, 25. dubna 2002, sál Staré radnice v Havlíčkově Brodě, 19 hodin) , Tradiční vlivy Francie na současné trendy v módě a kosmetice (Věra Martinová, 6. června 2002, Literární čajovna v Havlíčkově Brodě, 18 hodin)
- sportovní turnaje: Pétanque (26. května 2002), Šachy (26. května 2002).

Dny Belgie proběhly v Havlíčkově Brodě v prosinci 2002 a v lednu 2003. V jejich rámci se uskutečnily tyto doprovodné akce:

- Výstavy: Georges Simenon - výstava fotografií (Havlíčkův Brod, Hanusovský dům, 9.12. 2002 - 17.1. 2003, vernisáž výstavy 9.12. 2002 v 17 hodin. Výstavu zahájil vyslanec frankofonních vlád Belgie v ČR pan Jean-Pierre Rolland) , Knihy Georgese Simenona - výstavy knih vydaných v České republice (knihovny Kraje Vysočina, prosinec 2002 - leden 2003)
- Koncert Jacques Brel v podání Jiřího Dědečka (Havlíčkův Brod, sál Staré radnice, 16. ledna 2003, 19 hodin)
- Soutěž Nebojte se Evropy - Poznávejte Belgii (vědomostní soutěž pro širokou veřejnost z Kraje Vysočina, osm kol, otázky budou uveřejněny v periodikách Cesta Vysočiny, Vysočina, Jihlavské listy)
- Dny belgické kuchyně: Radniční vinárna (prosinec 2002) , Hostinec U Zlodějky (leden 2003)
- šachový turnaj Po stopách Edgara Colleho (25. ledna 2003 Dům dětí a mládeže U Aleje v Havlíčkově Brodě)

KKV byla organizátorem doprovodných programů na Podzimním knižním trhu, konkrétně literární konference Literatura na Vysočině a literární soutěže Vysočina – krajina a lidé.

6. EDIČNÍ A PUBLIKAČNÍ ČINNOST

KKV vydala sborník materiálů z Konference nevládních neziskových organizací regionu Havlíčkův Brod 30 dní pro neziskový sektor.

Publikační činnost zaměstnanců KKV v odborném tisku:

- Balounová, Marta: Knihovna a dyslektické děti / Marta Balounová. In: Informace České společnosti „Dyslexie“ pro školní rok 2002/2003. - s. 26.
- Balounová, Marta: Počítačové programy – recenze : počítačový program Dyslektik. Počítačový program DysEdice / Marta Balounová. In: Informace České společnosti „Dyslexie“ pro školní rok 2002/2003. - s. 29.
- Rösslerová, Ivana. Jak besedovat s mladými o dobrovolnictví a dárčovství? Ikaros [online]. 2003, č. 01
- Rösslerová, Ivana. Krajská knihovna Vysočiny Havlíčkův Brod otevřela Univerzitu volného času. Ikaros [online]. 2002, č. 11
- Rösslerová, Ivana. Národnostní menšiny a jak s nimi lépe komunikovat. Ikaros [online]. 2002, č. 11
- Rösslerová, Ivana. Zveme všechny zpět do školních lavic aneb studujte na UVČ. Knihovnický zpravodaj Vysočina [online]. 2002, 03
- Vejsadová, Jana. Knihovny bez bariér - služby zrakově postiženým uživatelům : Ohlédnutí za seminářem "Asistenční služba knihovníka při práci zrakově postiženého klienta v knihovně" . Ikaros [online]. 2002, č. 08
- Vejsadová, Jana. Asistenční služba a Internet pro nevidomé v knihovnách. Duha. 2002, č.04, s. 18 –19.
- Vejsadová, Jana. Oči skryté v dlaních. Zora. 2002, č.09, s. 56 - 58

7. PERSONÁLNÍ, FINANČNÍ, TECHNICKÉ A PROSTOROVÉ ZABEZPEČENÍ

7.1. Personální zabezpečení

Do konce roku 2001 knihovna plnila funkci okresní knihovny pro okres HB s celkovým počtem úvazků 40 úvazků (z toho v ústřední knihovně 17, 8 úv.). 1. ledna 2002 vznikla Krajská knihovna Vysočiny. K 1.7. 2002 proběhla delimitace 19

zaměstnanců pracujících v 10 městských knihovnách v okrese HB na jednotlivé obce a města. Delimitace pracovníků umožnila navýšení stavu zaměstnanců KKV tak, aby mohla začít plnit všechny funkce krajské knihovny. V KKV bylo zaměstnáno k 31.12. 2002 celkem 30 pracovníků na 29,6 úvazku.

7.2. Finanční zabezpečení

Výnosy knihovny v roce 2002 byly v souhrnné výši 13.791.000 Kč. Skládaly se z příspěvku zřizovatele ve výši 8.775.000 Kč (z toho 7.400.000 Kč tvořila státní dotace na provoz okresní knihovny), z příspěvku města HB ve výši 1.000.000 Kč, z vlastních příjmů ve výši 477.000 Kč a z ostatních výnosů ve výši 88.000 Kč (dar od VČE ve výši 50.000 Kč, nadační příspěvek od ICN ve výši 15.000 Kč ad.).

Dále pak byly jejich součástí účelová státní dotace na výkon regionálních funkcí ve výši 3.194.000 Kč a granty MK ČR v souhrnné částce 257.000 Kč.

Knihovna obdržela investiční dotaci od zřizovatele ve výši 850.400 na nákup automobilu a výpočetní a reprografické techniky. Náklady spojené s činností REIS ve výši 110.000 Kč hradilo MZV ČR.

Přehled získaných grantů:

V roce 2002 získala KKV kromě účelové státní dotace na výkon regionálních funkcí ve výši 3.194.000,- Kč granty MK ČR v souhrnné částce 257.000,- Kč a to:

- 48.000,- Kč na 3 projekty v rámci programu Knihovna 21. století (organizace semináře Podejme si ruce aneb Být jiný neznamená být horší, zaměřeného na otázky tolerance a rasismu; projekt Hudební vzdělávání pro pracovníky knihoven a širokou veřejnost; projekt Knihovní fondy pro nevidomé a slabozraké)
- 49.000,- Kč na projekt v rámci programu VISK 9 Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit v KKV
- 160.000,- Kč na projekt v rámci programu VISK 2 Vzdělávací kurzy v dovednostech pro práci s ICT ve výukovém centru KKV

Podrobný rozbor hospodaření organizace je obsažen v materiálu Komplexní rozbor činnosti KKV.

7.3. Technické a materiálové zabezpečení

V roce 2002 byly všechny PC s nedostatečným výkonem posíleny nebo vyměněny za nové. Současně byly zakoupeny 2 nové servery (SQL server a file server) a další potřebná výpočetní technika (tiskárny, ruční scannery apod.). Dále byla zakoupena nová kopírka Minolta do studovny a zatím chybějící fax.

V oblasti software byl připraven přechod na SQL verzi automatizovaného knihovnického systému Clavius v roce 2003 (nákup MS SQL serveru 2000) a byly dokoupeny chybějící licence na operační systémy a kancelářské aplikace (Windows XP + Office 2000).

Byla realizována polovina plánované výměny nábytku (stolky, židle) pro veřejnost. Byly nakoupeny chybějící regály do skladu knih. Kanceláře byly vybaveny kancelářským nábytkem.

7.4. Prostorové zabezpečení

V současné době má KKV k dispozici celkem 931 m²: 621 m² v budově staré radnice, Havlíčkovo náměstí 87 (ústřední knihovna), 100 m² (pobočky ZŠ Sady, ZŠ Nuselská, ZŠ Wolkerova, Perknov), 210 m² sklad v domě u Drymlů, Havlíčkovo náměstí 159.

Pro optimální fungování krajské knihovny, plnohodnotné zajištění služeb a přiměřené pracovní podmínky v zázemí je potřeba přibližně 3600 m² plochy (1180 m² pro půjčovny a studovny, 1000 m² pro sklady, 360 m² školící středisko a prostory pro besedy, 490 m² kanceláře a zázemí, zbytek chodby apod.).

Z výpočtu vyplývá, že současné prostory jsou nedostačující, a to jak v prostorách pro čtenáře, tak v nedostatečném množství kanceláří pro zaměstnance. Rovněž kapacita skladů v budově staré radnice je minimální (cca 10.000 svazků). Současné další sklady v domě u Drymlů nemají vhodnou nosnost. V současných podmínkách již nelze výrazně rozšířit prostory pro veřejnost.

V roce 2002 byly zahájeny přípravy tak, aby v 1. polovině roku 2003 mohlo dojít k řešení nejnaléhavějších problémů

(uvolněním kanceláří v zadním traktu objektu staré radnice ze strany města Havlíčkův Brod, pronájmem vhodných skladových prostor). Dále bude nezbytné provést opravy stanovené kontrolou inspektorátu BOZP a hygienou (osvětlení, ventilace apod. - termín odstranění 31.12. 2003).

Varianty řešení prostorových podmínek pro krajskou knihovnu

- krajská knihovna ve stávajících prostorách staré radnice v historickém majetku města s dořešením souvisejících vztahů (rekonstrukce řešení vestavbou, přístavbou)
- jiný vhodný veřejný objekt (např. po koncepčním řešení školství, optimalizaci)
- využití komerční budovy (řešení koupí)
- výstavba nové budovy (s vyloučením možnosti na Havlíčkově náměstí)

Při splnění základních požadavků na prostory krajské knihovny - dosažitelnost v centru města, dostatečné prostory, ohled na zachování historického rázu radnice v majetku města, nutnost navýšení odpovídajících prostor pro rozšíření činností krajské knihovny, technické podmínky atd. - neexistuje v tuto chvíli jednoduché a rychlé řešení.

Výhled pro nejbližší období:

- V roce 2003 by měla začít práce na dlouhodobém řešení prostorových problémů (vytipování vhodných objektů v HB jak ve veřejném, tak v soukromém vlastnictví, zhotovení studie proveditelnosti, vyčíslení finanční náročnosti jednotlivých variant a příprava stavebního programu).
- Práce na posouzení vhodných možností a jejich porovnání s požadavky krajské knihovny na potřebné prostory by měla začít probíhat od března 2003 se snahou získat přehled vytipovaných vhodných objektů do prázdnin a to ve spolupráci KKV a města HB. Stanovení dalšího postupu je možné až v návaznosti na výsledky tohoto průzkumu.